

לרפואת רחמים בן אסתר, לרפואת רחל ציון בת אודיה, לעילוי נשמת לאה מרים בת נחמיה ע"ה

ערב ראש חדש

בשבת זו, שהיא ערב ראש חדש, מפטירים בפרשה זו הפותחת בלשון 'מחר חודש'. פרשה זו עוסקת בזמן

ששאל המלך רדף אחרי דוד להורגו, ויהונתן בן שאול סייע לדוד להמלט מיד אבי

(יח) עתה, לאחר שהשביעו, אמר לו יהונתן את פרטי מחשבתו, כיצד יידע מה דעת שאול עליו, ויאמר לו יהונתן, מחר חודש - ראש חדש, ונפקדת - ובודאי ייזכר בך המלך, כי יפקד מושפך - כי יראה שמקומך פנוי, ולא באת לסעודה. (יט) ושלשת - ותחלק את השדה שאתה מתחבא בה לשלשה חלקים, ובכל יום תסתתר יותר, וביום השלישי תרד מאד - תסתתר יותר, כי היום אין הסכנה גדולה כל כך, ומחר, שהוא היום הראשון של ראש חדש, ובו בהכרח יזכר בך שאול, יש סכנה גדולה יותר, וביום השני של ראש חדש יש יותר סכנה, כי אם לא ידבר עליך שאול עד אותו יום, אדבר עימו אני עליך, ולכן באותו יום תתחבא יותר, ובאת אל המקום אשר נסתרת שם ביום המעשה - בימות החול, שהיו הפועלים עושים מלאכתם בשדה, אבל בראש חדש לא היו עושים מלאכה בשדה, ולכן אין כל כך סכנה שיראוך שם, וישבת אצל האבן האזל - האבן שהיתה סימן לעוברי דרכים [אזל' לשון הליכה]. (כ) ואני, שלשת החצים שיהיו בידי, צדה אורה - אשלח אותם הצידה לשלח לי למטרה, ולא אשלח אותם לכיוון המקום שאתה מסתתר בו, כדי שלא יראה אותך הנער שיהיה איתי. (כא) וכיון שיש כמה אפשרויות בהנהגת שאול, נתן לו כמה סימנים, והנה לאחר יריית החיצים אשלח את הנער ואומר לו לך מצא את החצים, אם אמר אמר לנער - אם אקרא לו בלשון נערי [שזה סימן טוב, וכמו שיבואר להלן], וגם אומר לו לשון זו, 'הנה החצים ממך והנה', וזה רמז שתבא גם אתה הנה ואינך צריך לברוח, קחנו ובאה - יכול אתה בעצמך לצאת ממקום המסתור ולבא עם הנער והחיצים, כי שלום לך ואין דבר, חי ה'. (כב) ואם פה אמר לעלם - אם אקרא לו בלשון 'עלם', ששם זה מורה על זריזות, ומרמז לדוד שצריך הוא להזדרז ולברוח, וגם אומר לו לשון 'הנה החצים ממך והלאה', ולשון 'והלאה' מרמזת לדוד שעליו להמלט הלאה מכאן, אזי לך לדרכך פי שלחה ה'. אמנם אם אהיה מסופק בדעתו של שאול, לא אומר את שני הסימנים, אלא רק 'עלם' או רק 'והלאה', ומכך תדע שאין הסכנה ברורה עדיין. (כג) ואם אתן לך את הסימן שיש סכנה ברורה, אל תסכן את עצמך להתראות עימי, והדבר אשר דברנו אני ואתה - כי הדבר שדיברנו עתה בכריתת הברית ישאר קיים בינינו, הנה ה' עד על כך ביני ובינך עד עולם: (כד) ויסתר דוד בשדה, ויהי החודש, וישב המלך אל הלחם לאכול. (כה) ויהונתן ישב בתחילה על מקומו של דוד, וישב המלך על מושבו בפעם בפעם אל מושב הקיר בראש הקרואים, ולאחר שבא שאול, ויקם יהונתן ממקומו, כי אין דרך שישב הבן סמוך לאב, ולכן עמד יהונתן על רגליו, וישב אבנר מצד שאול, כדי שיהא אדם זר בין שאול לבין יהונתן, ויפקד מקום דוד - ועל ידי זה היה ניכר חסרונו של דוד, כי תמיד היה דוד יושב בין שאול לבין יהונתן, ויהונתן עשה כן בכוונה, כדי שירגיש שאול בחסרונו של דוד, לראות

מה יאמר. (כו) ולא דבר שאול מאומה ביום ההוא על אודות דוד, כי אמר בלבו, מקרה הוא - כנראה נטמא דוד בטומאת קרי, בלתי טהור הוא, ולכן לא בא לסעודה, כי לא טהור, והם היו אוכלים אפילו מאכלי חולין בטהרה, ולא רצה לטמא את הסעודה. (כז) ויהי ממחרת, ביום החדש השני, ויפקד מקום דוד, ויאמר שאול אל יהונתן בנו, מדוע לא בא בן ישי גם תמול גם היום אל הלחם - לסעודה. (כח) ויען יהונתן את שאול, שהלך דוד ברשותו, כי נשאל נשאל דוד מעמדי ללכת עד בית לחם. (כט) והוסיף לבאר מדוע נתן לו רשות ללכת, ויאמר - שכך אמר לו דוד, שלחני נא, כי זבח משפחה לנו בפעיר, והוא צוה לי אחי - ואחי הגדול צוה עלי לבא לשם, ועתה אם מצאתי חן בעיניך, אמלטה נא ואראה את אחי - אלך רק כדי לראות את אחי, ולא אתעכב לסעוד עמהם, על בן לא בא אל שלחן המלך. (ל) ויחר אף שאול ביהונתן, ויאמר לו בן נעות המרדות - הנהגתך היא כשל מורד במלכות בדרך שגעון ועיוות, כי אדם רגיל ימרוד במלכות לטובת עצמו, ואילו אתה מורד במלכותי כדי שדוד ימלוך תחתי, וכך גם אתה תפסיד את המלכות, הלוא ידעתי כי בחר אתה לבן ישי, שהוא ימלוך תחתי, ודבר זה הוא לבשתך, ולבשת ערות אמך, שתסור המלכות מזרעה אל איש אחר. (לא) כי כל הימים אשר בן ישי חי על האדמה, לא תפון אתה ומלכותך, כי אף אם תמלוך, לא תהיה מלכותך יציבה ועומדת על מכונה, באשר הוא ימרוד גם בך. ועתה שלח וקח אתו אלי, כי בן מות הוא, כדין מורד במלכות. (לב) ויען יהונתן את שאול אביו, ויאמר אליו, למה יומת, מה עשה, והלא ה' משחו למלך, והוא לא עשה כלום. (לג) ויטל שאול את החנית עליו - על יהונתן להפתו, וידע יהונתן כי כלה היא מעם אביו להמית את דוד. (לד) ויקם יהונתן מעם השלחן בחרו אף, ולא אכל ביום החדש השני לחם, כי נעצב אל דוד, כי הכלמו אביו - ואף ששאול בייש גם את יהונתן עצמו, לא נעצב על כך, אלא רק אל דוד. (לה) ויהי בבקר, ויצא יהונתן השדה למועד - למקום המיוחד לדוד, כפי שדיברו קודם לכן, ונער קטן עמו. (לו) ויאמר לנערו, רץ מצא נא את החצים אשר אנכי מורה [יורה], הנער רץ, והוא ירה החצי להעברו - ויהונתן ירה את החץ למרחק גדול יותר, כדי שיצטרך לומר את הסימן שדיברו ביניהם, שהחצים ממנו 'והלאה', וכן שיאמר לו לשונות זירו המלמדים שיש סכנה וצריך דוד למהר ולהמלט. (לז) ויבא הנער עד מקום החצי אשר ירה יהונתן, ויקרא יהונתן אחרי הנער ויאמר, הלוא החצי ממך והלאה. (לח) ויקרא יהונתן אחרי הנער, מהרה חושה אל תעמד, והיה בכך רמז לדוד שהסכנה גדולה וקרובה, ועליו להזדרז ולהמלט, וילקט נער יהונתן את החצים, ויבא אל אדניו. (לט) והנער לא ידע מאומה ברמזיו של יהונתן על ידי הלשונות שקרא לעברו, אך יהונתן ודוד ידעו את הדבר. (מ) ויתן יהונתן את כליו - החץ והקשת אל הנער אשר לו, ויאמר לו לך הביא העיר. [ואף שבתחילה דיברו ביניהם שאם יאמר לו לשון סכנה לא יגלה את עצמו, היה זה כיון שחששו שיהיו אנשים בשדה, אך כשראה יהונתן שאין אנשים בשדה רצה להפרד מדוד כראוי, ולכן שלח את הנער. וכאשר שמע דוד שיהונתן שולח את הנער הבין שזהו כיון שאין אנשים נוספים בשדה, ולכן יצא גם הוא וגילה את עצמו ליהונתן (אלשיך)]. (מא) הנער בא - הלך אל העיר, ודוד קם מאצל הנגב - מהצד הדרומי של אותה 'אבן האזל' שהתחבא לידה, ויפל לאפיו ארצה, וישתחו דוד ליהונתן שלש פעמים, וישקו איש את רעהו נשיקה של פרידה, ויבכו איש את רעהו, עד דוד הגדיל, וכיון שהיה בוכה בקול גדול התיירא יהונתן שישמעו זאת בני אדם, ולכן, (מב) ויאמר יהונתן לדוד, לך לשלום, והזכירו שוב, אשר נשבענו שנינו אנחנו בשם ה', לאמר ה' יהיה ביני ובינך וביני וברעי וביני וברעיך עד עולם, ולכן אף שנהיה רחוקים זה מזה, הרי ה' קרוב לשנינו: